

Open data en open source software zijn niet gratis!

Stoter, J.E.

Publication date

2020

Document Version

Final published version

Published in

Geo-Info

Citation (APA)

Stoter, J. E. (2020). Open data en open source software zijn niet gratis! *Geo-Info*, 2020(6), 31-31.

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable).
Please check the document version above.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights.
We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Open data en open source software zijn niet gratis!

Software en data die iedereen vrij, open en kosteloos kan gebruiken, zijn niet weg te denken uit het geo-informatie landschap in Nederland. Denk aan de geo-basisregistraties BGT en BRT, maar ook het AHN. Veel geo-innovaties zijn hierdoor mogelijk gemaakt. Ons geo-onderwijs is er ook voor een belangrijk deel op gestoeld. Maar soms lijkt de open beschikbaarheid van data en software té vanzelfsprekend. Een goede reden om hier een column aan te wijden.

In onze 3D Geoinformation-onderzoeksgroep in Delft is het publiceren van onderzoeksresultaten als open source een belangrijk principe. De software en data zijn daarmee kosteloos beschikbaar, maar zeker niet zonder kosten tot stand gekomen. Neem de LoD2 3D BAG-service die binnenkort door onze groep beschikbaar zal worden gesteld.

Om een idee te geven: in deze LoD2 3D BAG-service zit ruim € 250.000,- aan ontwikkelkosten (alleen gebaseerd op aantal ontwikkeluren). Deze zijn deels gefinancierd door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek en de EU in onderzoeksprojecten. En later zijn de algoritmes en softwarecode verbeterd in samenwerkingen met partners zoals RIVM, RWS en Kadaster. Het is voor ons vanzelfsprekend om de 3D BAG-service zonder kosten, maar ook vrij en open, beschikbaar te stellen. Maar zou dit meer worden gewaardeerd als we de ontwikkelkosten eveneens zouden publiceren?

Dit vroegen wij ons af naar aanleiding van de vragen die we kregen toen we de LoD1 3D BAG-service beschikbaar stelden, een voorloper van de LoD2 BAG-service. We zijn heel blij dat onze software en data enthousiast worden gebruikt. Maar sommige gebruikers leken het wel heel vanzelfsprekend te vinden dat onze onderzoekers (gratis) beschikbaar zijn voor substantiële ondersteuning in het gebruik van de data en code, de actualisatie ervan en voor specifiek gewenste aanpassingen. Als de (financiële) waarde van de data en de software beter zou worden begrepen, zou het misschien minder vanzelfsprekend zijn deze extra bijdragen van onderzoekers - en andere open source ontwikkelaars - te verwachten. Daarnaast kunnen gebruikers elkaar ook helpen, bijvoorbeeld via het Geoforum van PDOK en OSGeo.nl [1].

De belangrijkste doelstelling van open source software en open data is niet om het gratis beschikbaar te stellen, maar om anderen de mogelijkheid te geven het vrij te kunnen gebruiken, verspreiden, bestuderen, wijzigen en - vooral - verrijken en verbeteren.

Het Engelse 'free' dekt deze betekenis beter dan de Nederlandse vertaling 'gratis', zoals Richard Stallman het principe van Free en Open Source Software (FOSS) uitlegde: "Think free as in free speech, not free beer" [2].

Een keuze voor open source is dus niet een keuze voor een 'gratis' product. Met open source kies je voor openheid, kwaliteit en een community van ontwikkelaars die bereid is en er belang bij heeft om code verder te ontwikkelen om zo samen innovaties te realiseren. Dat is in het belang van de hele - in dit geval geo - gemeenschap! Investeren in FOSS betekent ook dat iedereen van elkaars en niet alleen van de eigen investeringen profiteert.

Recent had ik een andere ervaring die aanleiding gaf voor dit artikel: de al jaren als open data beschikbare Basis Registratie Topografie van het Kadaster. Ook de BRT wordt niet kosteloos ingewonnen en bijgehouden (kosten jaarlijks ca. € 13 miljoen). Maar de data wordt wel breed gebruikt: de tegelservice van de BRT-achtergrondkaart op PDOK heeft jaarlijks bijvoorbeeld miljarden tegel-hits.

Bij het Kadaster zijn we bezig met het definiëren van BRT. Next. Deze zal zo veel mogelijk worden afgeleid van BAG/BGT. Als we dit nú zouden doen zonder extra informatie bij te houden die in de huidige BRT zit én zonder bewerking van de nu beschikbare BGT-data, betekent dit een versoering van de huidige BRT. Het bepalen van de basisbehoeften aan BRT-gegevens is daarom belangrijk, omdat alleen een brede behoefte het inwinnen en bijhouden van extra gegevens rechtvaardigt. Gegevens die niet zullen worden gemist, verdwijnen dan uit de BRT.Next. Maar de reacties op een eerste voorzet van deze versoerde BRT zijn tot nog toe zeer gering [3]. We kunnen onze vraag naar feedback in deze verkennende fase zeker nog verbreden. Maar het roept wel de vraag op of gebruikers actiever feedback zouden geven als de beschikbaarheid van de BRT niet zo vanzelfsprekend zou zijn. Het BRT-Gebruikersoverleg heeft dezelfde zorgen geuit en noemde de BRT "zowel de meest gebruikte als de vaakst vergeten basisregistratie", omdat "de BRT over de jaren heen een 'commodity' is geworden."

Dit zijn ervaringen uit mijn directe omgeving. Maar ik zie soortgelijke ervaringen bij andere ontwikkelaars en dataproviders. Het vrij beschikbaar zijn van software en data is een luxe waaraan we in Nederland gewend aan lijken geraakt. Het is een belangrijke pijler van ons goed-ontwikkelde geo-informatie infrastructuur. Maar zeker niet gratis! Het is goed om de waarde hiervan te blijven beseffen zodat deze basis voor innovaties blijft bestaan.

Referenties

- [1] geoforum.nl/c/datasets
- [2] [www.google.com/url?q=https://en.wikipedia.org/wiki/Gratis_versus_libre%23.22Free_beer.22_vs_.22free_speech.22_distinction&sa=D&ust=1605288402121000&usg=AOvWawoioWN-J76EVnzKTKoCxGY](https://en.wikipedia.org/wiki/Gratis_versus_libre%23.22Free_beer.22_vs_.22free_speech.22_distinction&sa=D&ust=1605288402121000&usg=AOvWawoioWN-J76EVnzKTKoCxGY)
- [3] kadaster.github.io/brt.next.gebruikersverkenning/

Jantien Stoter

Hoogleraar 3D Geoinformation, TU Delft en tevens werkzaam bij Kadaster.
j.e.stoter@tudelft.nl

Jantien Stoter

